

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr LXXXI/563/24
Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim
z dnia 23 lutego 2024 roku*

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE SOLEC KUJAWSKI
NA LATA 2024-2030**

SPIS TREŚCI

I WPROWADZENIE.....	3
II PODSTAWA PRAWNA REALIZACJI PROGRAMU.....	4
III ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ.....	5
1. Definicja przemocy domowej.....	5
2. Czym charakteryzuje się przemoc.....	5
3. Formy przemocy domowej.....	5
IV ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE SOLEC KUJAWSKI.....	7
1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	7
2. Interwencje domowe podejmowane przez Policję.....	8
3. Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą domową.....	9
4. Rodziny korzystające z pomocy społecznej a przemoc domowa.....	9
5. Charakterystyka sprawców przemocy.....	10
V REALIZATORZY PROGRAMU.....	10
1. Zasoby instytucjonalne w Gminie Solec Kujawski.....	10
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim.....	11
3. Zespół Interdyscyplinarny w Solcu Kujawskim.....	12
4. Grupy diagnostyczno-pomocowe.....	13
IV CEL GŁÓWNY PROGRAMU.....	14
VII. CELE SZCZEGÓŁOWE.....	14
1. Rozszerzenie profilaktycznej działalności informacyjno – konsultacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową.....	14
2. Podejmowanie działań zwiększających skuteczność pomocy osobom doznającym przemocy domowej.....	14
3. Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego poprzez szkolenia i zajęcia warsztatowe jego członków.....	15
VIII HARMONOGRAM.....	15
IX PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.....	17
X ADRESACI PROGRAMU.....	18
XI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	18
XII. SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	18

SPIS TABEL

Tabela 1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Solec Kujawski w latach 2021-2023.

Tabela 2. Interwencje związane z przemocą podejmowane przez Policję w Solcu Kujawskim.

Tabela 3. Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie.

Tabela 4. Rodziny korzystające z pomocy społecznej a przemoc w rodzinie.

Tabela 5. Charakterystyka sprawców przemocy.

Tabela 6. Harmonogram pracy Punktów Konsultacyjnych.

Tabela 7. Harmonogram Programu.

I WPROWADZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Solec Kujawski na lata 2024-2030 jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Dz. U. 2023, poz. 1232) oraz zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021, poz. 1249 z późn. zm.).

Art. 6 ust. 2 pkt. 1 wyżej wymienionej ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Założeniem programu jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Głównym zadaniem programu jest wypracowanie coraz skuteczniejszych metod rozpoznawania problemu i podejmowania interwencji oraz pomoc osobom doznającym przemocy domowej. Cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania, zwalczania i pomocy osobom doznającym przemocy domowej, tym samym stanowią strategię postępowania wobec problemu przemocy domowej.

Program będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele i zadania programu, a także źródła jego finansowania zostały sformułowane na poziomie ogólnym, umożliwiającym ich rozwinięcie i uszczegółowienie, adekwatnie do aktualnych potrzeb lokalnych. Niniejszy program będzie stanowił wspólny plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, oraz przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy i ograniczenia zjawiska przemocy domowej.

II PODSTAWA PRAWNA REALIZACJI PROGRAMU

1. Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021, poz. 1249 z późn. zm.). Definiuje ona pojęcie przemocy domowej, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Ponadto określa zasady postępowania wobec osób doznających przemocy oraz wobec osób stosujących przemoc domową.

2. Pozostałe akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc domową to:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U.2023, poz. 901 z późn. zm.),
- 2) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie piczy zastępczej (Dz. U. 2023, poz. 1426 z późn. zm.),
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023, poz. 2151),
- 4) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023, poz. 1939 z późn. zm.),
- 5) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2023, poz. 571),
- 6) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2023, poz. 40 z późn. zm.),
- 7) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2023, poz. 1870).

3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Solec Kujawski na lata 2024-2030 jest skorelowany z następującymi programami:

- 1) Rządowy Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Dz. U. 2023, poz. 1232),
- 2) Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Solec Kujawski na lata 2016-2023 (+),
- 3) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Solec Kujawski na lata 2022-2025,
- 4) Gminny Program Wspierania Rodziny dla Solca Kujawskiego na lata 2023-2025.

III ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Definicja przemocy domowej

Znowelizowana w 2023 roku ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje zjawisko przemocy domowej jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie i krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”¹.

Na uwagę zasługuje zmiana ustawowa, która małoletnie dzieci będące świadkami przemocy uznaje jako osoby doznające przemocy domowej.

2. Czym charakteryzuje się przemoc.

1. "JEST INTENCJONALNA. Przemoc jest zamierzonym i świadomym działaniem człowieka ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiej osoby.
2. SIŁY SĄ NIERÓWNOMIERNE. W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doświadczająca przemocy jest słabsza a osoba ją stosująca - silniejsza.
3. NARUSZA PRAWA I DOBRA OSOBISTE. Osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa drugiej strony (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
4. POWODUJE CIERPIENIE I BÓL. Osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie drugiej strony na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że będąc poddaną takiemu oddziaływaniu ma mniejszą zdolność do samoobrony.²

3. Formy przemocy

PSYCHICZNA/EMOCJONALNA

Jest podstawą wszelkich form przemocy. Polega na wywieraniu presji na osobę w celu sprawowaniu nad nią kontroli i podporządkowania jej swojej woli. Jej istotą jest naruszenie godności osobistej. Stanowi podstawę wszelkich innych form przemocy i zazwyczaj z nimi współwystępuje. Przykładem mogą być: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów i planów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna poprzez kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, uniemożliwianie schronienia, degradacja werbalna czyli wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb i wulgaryzmów, straszenie zastosowaniem siły.

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 poz. 1249 ze zm.)

² <https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy/o-zjawisku-przemocy>

FIZYCZNA

Polega na naruszeniu nietykalności cielesnej lub niesie takie ryzyko. Przykłady: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, gaszenie papierosów na ciele, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, szarpanie np. za włosy lub uszy, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.

SEKSUALNA

Dotyczy sfery seksualnej, jej celem jest poniżenie drugiej osoby, odebranie jej godności, polega na naruszeniu intymności. Jej istotą jest zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Występuje wówczas przymus jako na bezpośrednie użycie siły lub emocjonalny szantaż, groźba lub podstęp by osobę skłonić do preferowanego zachowania. Np.: gwałt, molestowanie seksualne, wymuszanie pożycia, obmacywanie, dotykание intymnych części ciała, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, uwagi i żarty o charakterze seksualnym, przymuszanie do oglądania treści charakterze seksualnym bądź pornograficznym itp.;

EKONOMICZNA

Dotyczy sfery materialnej, polega na celowym niszczeniu własności, pozbawianiu środków lub tworzeniu warunków, gdy trudno jest zaspokoić podstawowe potrzeby min. uniemożliwianiu podjęcia pracy zarobkowej i wymuszanie pracy nieodpłatnej, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczeniu rzeczy, zabieraniu pieniędzy, ograniczanie dostępu do zasobów rodziny, w przypadku wspólnej firmy na nieopłacaniu składek, ubezpieczeń i niewypłacaniu zarobionych pieniędzy, wymaganiu, by sprawozdawać się z każdej wydanej złotówki, pozbawieniu informacji na temat stanu majątku rodziny, zaciąganiu kredytów i pożyczek na wspólne konto, zmuszaniu do spłacania długów, sprzedawaniu rzeczy osobistych bądź wspólnych bez uzgodnienia itp.

ZANIEDBANIE

Dotyczy naruszenia obowiązku opieki ze strony najbliższych. Jego istotą jest niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Odnosi się do dzieci, osób starszych czy niepełnosprawnych lub chorych, których dobry stan wymaga opieki ze strony domowników. Polega na min. na braku zainteresowania potrzebami innej osoby, świadomym ich ignorowaniu, pozbawianiu środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.”³

3 <https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy/formy-przemocy>

IV ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY SOLEC KUJAWSKI

Właściwe oszacowanie zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu i często nie zgłaszana służbom. Z tego też względu część przypadków przemocy w rodzinie pozostaje nieujawniona.

Poniższa analiza zjawiska przemocy w Gminie Solec Kujawski została oparta o sprawozdanie z realizacji Gminnego Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Solec Kujawski w roku 2023, dane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Solcu Kujawskim oraz dane z Policji w Solcu Kujawskim.

1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Solec Kujawski.

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez szereg służb. Celem tych działań jest powstrzymanie przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc.

Tabela 1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Solec Kujawski w latach 2021-2023.

L.p.	DANE DOTYCZĄCE REALIZACJI PROCEDURY “NIEBIESKIE KARTY”	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
1	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.	4	4	4
2	Liczba formularzy Niebieskie Karty - A, przekazanych do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie sprawozdawczym,	44	39	35
	w tym: - przekazanych przez Policję,	33	33	21
	- przekazanych przez pomoc społeczną	9	4	9
	- przekazanych przez oświatę,,	2	1	3
	- przekazanych przez ochronę zdrowia,	0	0	2
	- przekazanych przez GKRPA.	0	1	0
3	Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" ogółem,	56	56	37
	- w tym z roku poprzedniego.	17	21	6
4	Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w okresie sprawozdawczym.	39	35	31
5	Liczba osób w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” wszczętą w 2023 r.	133	124	117
6	Liczba dzieci w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” wszczętą w 2023 r.	45	44	47
7	Liczba osób wskazanych w formularzu Niebieska Karta-A, jako osoby doznające przemocy domowej, w 2023 r.,	43	34	32
	w tym: - kobiety,	28	25	18
	- mężczyźni,	9	5	4
	- małoletni.	6	4	10
8	Liczba osób wskazanych w formularzu Niebieska Karta-A, jako osoby stosujące przemoc domową, w 2023 r.	43	36	32
9	Liczba spraw skierowanych do Prokuratury Policji.	1 3	1 1	1 2
10	Liczba zwołanych grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych	39	35	31

	w bieżącym roku.			
11	Liczba posiedzeń grup gobocznych/grup diagnostyczno - pomocowych.	119	121	82
12	Liczba zakończonych procedur "Niebieskie Karty" ogółem,	43	53	27
	w tym z roku poprzedniego.	20	18	7
13	Liczba przypadków odebrania dziecka z rodziny (zgodnie z art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).	1	0	1
	Liczba dzieci	1	0	3
14	Wsparcie w postaci całodobowego schronienia z uwagi na przemoc domową (ze wskazaniem miejsca schronienia).	2 osoby	3 osoby	0

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Solcu Kujawskim.

Dane z realizacji procedury "Niebieskie Karty" w Gminie Solec Kujawski pokazują, że w latach 2021-2023 zmniejszeniu uległa liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, a co za tym idzie zmniejszeniu ulega liczba osób uwikłanych w problem przemocy domowej.

Rozbieżność liczby sporządzonych Niebieskich Kart z liczbą rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" wynika z faktu, iż w jednej rodzinie wystąpiło kilka aktów przemocy.

Zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w latach 2021-23 w Gminie Solec Kujawski, miały miejsce 2 przypadki odebrania dzieci z rodziny. W 2021 r. jedno dziecko zostało umieszczonych w pieczy zastępczej z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku ze zgłoszeniem przemocy fizycznej, a w 2023 r. troje dzieci umieszczono w pieczy zastępczej w związku z zaniedbaniem.

Spośród wszystkich podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury "Niebieskie Karty" dominują procedury wszczęte przez Policję oraz pracowników socjalnych. Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” najczęściej dochodzi na skutek interwencji Policji oraz w wyniku zgłoszenia pracownikowi socjalnemu przemocy przez świadka lub osobę doznającą przemocy.

2. Interwencje związane z przemocą podejmowane przez Policję w Solcu Kujawskim.

Tabela 2. Interwencje związane z przemocą podejmowane przez Policję w Solcu Kujawskim.

Rok	Liczba interwencji domowych ogółem	Liczba interwencji domowych z powodu przemocy w domowej	Liczba postępowań związanych ze stosowaniem przemocy z art. 207 kk	Liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia z powodu stosowania przemocy z art. 207 kk	Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia
2023	330	47	6	2	6

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Solcu Kujawskim.

3. Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie.

Tabela 3. Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie.

Rok	Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurą „Niebieskie Karty”	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, w których występuje problem uzależnienia od psychoaktywnych	Procentowy wskaźnik rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu i narkotyków objętych procedurą „Niebieskie Karty”
2021	39	17	8	64,1%
2022	35	11	9	57,14%
2023	31	12	3	48,37%

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Solcu Kujawskim.

Z informacji zebranych przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że przemoc domowa często związana jest z uzależnieniem, szczególnie od alkoholu, a w ostatnich latach również od środków psychoaktywnych.

Wysoki wskaźnik rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, w których występuje problem alkoholowy świadczy o tym, że nadużywanie alkoholu sprzyja zachowaniom agresywnym i jest główną przyczyną wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

4. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w Solcu Kujawskim a przemoc w rodzinie.

Tabela 4. Rodziny korzystające z pomocy społecznej a przemoc w rodzinie.

Rok	Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurą „Niebieskie Karty”	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, które korzystały z pomocy społecznej.	Procentowy wskaźnik rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych procedurą „Niebieskie Karty”
Rok 2021	39	4	10,25%
Rok 2022	35	3	8,57%
Rok 2023	31	7	22,58%

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Solcu Kujawskim.

Jak wynika z powyższej tabeli, zjawisko przemocy w rodzinie nie jest zarezerwowane wyłącznie dla tzw. rodzin dysfunkcyjnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Wzrost wskaźnika w 2023 r. wynika z faktu, iż niektóre rodziny, w których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty” zostały objęte wsparciem asystenta rodziny.

5. Charakterystyka sprawców przemocy.

Tabela 5. Charakterystyka sprawców przemocy.

Dane dotyczące sprawców przemocy	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba sprawców przemocy – ogółem	43	36	31
w tym:			
żona	2	-	1
mąż	15	12	7
były mąż	-	1	-
partnerka	3	-	1

partner	10	10	6
matka	3	-	6
ojciec	4	3	3
syn	6	7	4
córka	-	-	-
brat	-	1	2
babcia	1	1	-
dziadek	-	-	1
rodzina zastępcza	-	-	-
ojczym	-	-	-
rodzina zastępcza	-	-	-
brat	-	-	-
wnuk	-	-	-
nieletni	-	1	-

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Solcu Kujawskim.

W powyższej tabeli wynika, że spośród osób wskazanych w procedurze „Niebieskie Karty” jako sprawcy przemocy w rodzinie, największą liczbę stanowili mężczyźni, a wśród nich mężowie, partnerzy i synowie osób doznających przemocy.

Z informacji pozyskanych od członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Solcu Kujawskim można wywnioskować, iż istnieje zależność pomiędzy liczbą rodzin z problemem alkoholowym i zażywaniem narkotyków a liczbą mężczyzn, będących sprawcami przemocy w rodzinie.

W każdym przypadku powodem przemocy syna wobec członka rodziny było nadużywanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Zasoby instytucjonalne w Gminie Solec Kujawski.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Solec Kujawski na lata 2024-2030 będzie realizowany w oparciu o sieć instytucji zajmujących się bezpośrednio i pośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie Gminy Solec Kujawski, takich jak:

- 1) Urząd Miejski w Solcu Kujawskim,
- 2) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim lub w przypadku przekształcenia - Centrum Usług Społecznych,
- 3) Placówki ochrony zdrowia,
- 4) Solecie Centrum Kultury w Solcu Kujawskim,
- 5) Ośrodek Sportu i Rekreacji w Solcu Kujawskim,
- 6) Placówki oświatowe,
- 7) Komisariat Policji w Solcu Kujawskim,
- 8) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Solcu Kujawskim,
- 9) Świetlica Środowiskowa w Solcu Kujawskim,
- 10) Organizacje pozarządowe.

Istniejąca na terenie Solca Kujawskiego infrastruktura, działająca w zakresie

przeciwdziałania przemocy domowej, stanowi dobrą bazę dla podejmowania intencjonalnych oddziaływań kompleksowego wsparcia rodzin oraz prowadzenia działań profilaktycznych, ukierunkowanych na ograniczenie występowania zjawiska przemocy domowej.

2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim.

Kluczową instytucją świadczącą pomoc dla rodzin z problemem przemocy domowej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim. Jego zadaniem jest koordynacja wszelkich działań w zakresie wsparcia osób uwikłanych w przemoc domową, a głównym narzędziem pracy pozostaje funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.) Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego.

W celu zwiększenia dostępności i skuteczności pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej Ośrodek Pomocy oferuje wsparcie specjalistów w Punktach Konsultacyjnych. Wszystkie formy wsparcia osobom korzystającym z pomocy specjalistów świadczone są bezpłatne

Tabela 6. Harmonogram pracy Punktów Konsultacyjnych.

Rodzaj wsparcia	Specjaliści	Dni przyjmowania	Godziny przyjęć
Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym	Instruktor terapii uzależnień	Poniedziałek	15.00-18.00
	Psycholog	Czwartek	12.00- 15.00
	Psychiatra	Wtorek	12.00-15.00
Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Narkomanii	Instruktor terapii uzależnień	Drugi i czwarty poniedziałek miesiąca	13.00-15.00
Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	Kurator zawodowy	Piątek	15.00-18.00
	Psycholog	Czwartek	15.00-18.00
Poradnictwo prawne	Prawnik	Drugi poniedziałek miesiąca	15.30-16.30
Poradnictwo z zakresu pracy socjalnej	Pedagog	Pierwszy poniedziałek miesiąca	15.15-16.15
Poradnictwo z zakresu profilaktyki alkoholowej	Pedagog	Pierwszy poniedziałek miesiąca	15.15-16.15

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim.

2.1. Cele działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej:

- 1) rozpoznanie zjawiska przemocy domowej,
- 2) udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- 3) udzielanie porad prawnych oraz pomocy w formułowaniu pism urzędowych ofiarom przemocy,
- 4) organizowanie grup wsparcia dla osób doznających przemocy,
- 5) udzielanie pomocy psychologicznej i pedagogicznej, prawnej osobom uwikłanym w przemoc domową.

2.2. Cele działalności Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym:

- 1) motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia terapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego oraz do skorzystania z pomocy grup samopomocowych,
- 2) motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- 3) udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym.

2.3. Cele działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Narkomanii:

- 1) udzielanie pomocy osobom dotkniętym problemem narkomanii oraz osobom z otoczenia poprzez motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego.
- 2) motywowanie członków ich rodzin do podjęcia terapii w placówkach leczenia uzależnień.

3. Zespół Interdyscyplinarny w Solcu Kujawskim.

3.1. Zespół Interdyscyplinarny w Solcu Kujawskim został powołany przez Burmistrza Solca Kujawskiego w dniu 13 września 2023 r.

W skład Zespołu wchodzi:

- 1) przedstawiciele Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- 2) przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Solcu Kujawskim,
- 3) przedstawiciel organizacji pozarządowej, tj. Stowarzyszenia Wspierania Rodzin w Solcu Kujawskim,
- 4) kuratorzy sądowi Sądu Rejonowego w Bydgoszczy,
- 5) przedstawiciel ochrony zdrowia, Przychodni „Solmed” w Solcu Kujawskim,
- 6) Policjanci Komisariatu Policji w Solcu Kujawskim,
- 7) przedstawiciele oświaty soleckich szkół.

3.2. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego, zgodnie z art. 9b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021, poz. 1249 z późn. zm.) jest tworzenie warunków umożliwiających realizację obowiązków związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz koordynowanie i integrowanie działań służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Solec Kujawski, w szczególności poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o zmianie miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” Zespołowi Interdyscyplinarnemu obecnego miejsca zamieszkania,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-

terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535 Dz. U. 2023, poz. 2119), tj. niestosowanie się do obowiązku uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym.

3.3. Zespół Interdyscyplinarny działa zgodnie z opracowanym i przyjętym regulaminem określającym szczegółowe warunki funkcjonowania oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych.

4. Grupy diagnostyczno-pomocowe.

4.1. Grupy diagnostyczno-pomocowe powołuje Zespół Interdyscyplinarny w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej oraz w związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty”. Szczegółowo zadania grup diagnostyczno-pomocowych określa art. 9b, ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021, poz. 1249 z późn. zm.), tj.

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę: a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

VI CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej oraz budowanie współpracy służb i instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Solec Kujawski.

VII. CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Rozszerzenie profilaktycznej działalności informacyjno – konsultacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową.

Zadania:

- 1) Publikacja artykułów w lokalnej prasie i współpraca z mediami w celu edukacji społecznej na temat przeciwdziałania przemocy.
- 2) Podejmowanie działań profilaktycznych, w tym działań psychoedukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych, organizowanie konkursów, festynów rodzinnych promujących rozwiązywanie konfliktów bez przemocy oraz kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
- 3) Opracowanie, pozyskiwanie i dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących problemu przemocy domowej.
- 4) Aktualizacja informatora o dostępnej ofercie pomocy specjalistycznej osobom doznającym przemocy domowej.

2. Podejmowanie działań zwiększających skuteczność pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Zadania:

- 1) Udzielanie profesjonalnego i skutecznego wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, szczególnie w ramach działalności Punktów Konsultacyjnych działających na terenie Gminy.
- 2) Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom pokrzywdzonym z powodu przemocy domowej.
- 3) Organizowanie grup samopomocowych i innych projektów wspierających osoby doświadczające przemocy domowej.
- 4) Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy.
- 5) Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub w programie psychologiczno-terapeutycznym oraz organizacja innych działań dla osób stosujących przemoc.
- 6) Izolowanie sprawców przemocy od osób pokrzywdzonych.

3. Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego oraz podnoszenie kompetencji podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania:

- 1) Kontynuowanie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno – pomocowych.
- 2) Zwiększanie kompetencji osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
- 3) Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez wszystkie instytucje do tego uprawnione.

VIII HARMONOGRAM PROGRAMU

Tabela 7. Harmonogram Programu.

Cele szczegółowe Programu	Nazwa zadania	Wskaźniki realizacji Programu	Podmioty realizujące zadania	Termin realizacji
Rozszerzenie profilaktycznej działalności informacyjno - konsultacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową.	Publikacja artykułów w lokalnej prasie i współpraca z mediami w celu edukacji społecznej na temat przeciwdziałania przemocy.	Liczba artykułów prasowych.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Lata 2024-2030
	Podjęcie działań profilaktycznych, w tym działań psychoedukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży dorosłych, organizowanie konkursów, festynów rodzinnych promujących rozwiązywanie konfliktów bez przemocy oraz kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba zorganizowanych festynów, konkursów, kampanii i innych działań profilaktycznych	Organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Soleckie Centrum Kultury, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Sportu i Rekreacji, placówki ochrony zdrowia, związki wyznaniowe.	Lata 2024-2030
	Opracowanie, pozyskiwanie i dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących problemu przemocy domowej.	Liczba opracowanych, pozyskanych i rozpowszechnionych na terenie Gminy Solec Kujawski, ulotek i broszur profilaktyczno - informacyjnych.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Soleckie Centrum Kultury, szkoły, placówki ochrony zdrowia.	Lata 2024-2030
	Aktualizacja informatora o dostępnej ofercie pomocy specjalistycznej osobom doznającym przemocy domowej.	Liczba sporządzonych i rozprowadzonych, zaktualizowanych informatorów.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Lata 2024-2030
	Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, szczególnie w	1/ Ilość porad udzielonych osobom uwikłanym w	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia.	Lata 2024-2030

Podejmowanie działań zwiększających skuteczność pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej.	ramach działalności Punktów Konsultacyjnych działających na terenie Gminy.	przemoc. 2/ Liczba osób objęty wsparciem z powodu przemocy w rodzinie.		
	Udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej w formie wsparcia psychologa, radcy prawnego, pedagoga i psychiatry w ramach Interwencji Kryzysowej Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim.	1/ Liczba porad 2/ Liczba osób które skorzystały z pomocy w ramach Interwencji Kryzysowej CUS.	Centrum Usług Społecznych	Lata 2024-2030
	Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom pokrzywdzonym z powodu przemocy domowej.	Liczba osób, które skorzystały ze schronienia z powodu doznanej przemocy.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Lata 2024-2030
	Organizowanie grup samopomocowych i innych projektów wspierających osoby doświadczające przemocy domowej.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych lub innych projektach.	Organizacje pozarządowe, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, związki wyznaniowe.	Lata 2024-2030
	Monitorowanie sytuacji osób doświadczających przemocy, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy.	Liczba osób monitorowanych.	Zespół Interdyscyplinarny, grupy diagnostyczno-pomocowe.	Lata 2024-2030
	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub w programie psychologiczno-terapeutycznym oraz organizacja innych działań dla osób stosujących przemoc.	Liczba osób skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego, psychologiczno-terapeutycznego lub do innych działań dla osób stosujących przemoc.	Zespół Interdyscyplinarny, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, placówki oświatowe.	Lata 2024-2030
	Izolowanie sprawców przemocy od osób pokrzywdzonych.	Liczba wydanych nakazów opuszczenia lokalu i zakazów zbliżania	Komisariat Policji	
Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego oraz	Kontynuowanie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.	1/ Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego. 2/Liczba zwołanych grup diagnostyczno-pomocowych i posiedzeń tych grup.	Zespół Interdyscyplinarny, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, oświata, ochrona zdrowia, organizacje pozarządowe, Gminna Komisja	Lata 2024-2030,

podnoszenie kompetencji podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.			Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Miasta i Gminy.	
	Zwiększanie kompetencji osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba przeszkolonych osób.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Miasta i Gminy, Policja, placówki oświatowe, instytucje ochrony zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny.	Lata 2024-2030
	Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, przez wszystkie instytucje do tego uprawnione.	1/ Liczba wdrożonych procedur „Niebieskie Karty”. 2/ Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”. 3/ Liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy.	Zespół Interdyscyplinarny, Policja, oświata, ochrona zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe.	Lata 2024-2030

IX PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Realizacja Programu przyczyni się do:

- 1) zmniejszenia rozmiarów zjawiska przemocy domowej, powstrzymania sprawców przemocy przed dalszym jej stosowaniem,
- 2) zwiększenia dostępności i skuteczności pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej,
- 3) zdobycia umiejętności tworzenia lokalnych koalicji i usprawnienia współpracy między instytucjami zajmującymi się udzielaniem pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc domową,
- 4) zmniejszenia liczby rodzin, w których interwencje z powodu przemocy domowej podejmowane są wielokrotnie,
- 5) wzrostu świadomości i zmiany postaw społeczeństwa wobec zjawiska przemocy,
- 6) wzrostu kompetencji osób zaangażowanych w pomaganie osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

X. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- 1) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
- 2) osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową,
- 3) społeczności lokalnej,
- 4) przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

XI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ORAZ WYDATKI REALIZACJI ZADAŃ GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ

Program finansowany będzie ze środków budżetowych Gminy Solec Kujawski, w tym ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także ze źródeł zewnętrznych.

Wydatki realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej związane będą z profesjonalizacją Zespołu Interdyscyplinarnego (szkolenia, zajęcia warsztatowe, superwizje) oraz wynagrodzeniem specjalistów i obsługą administracyjno - techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego (materiały biurowe, druki „Niebieska Karta”, dodatek dla przewodniczącej i zastępcy przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego).

XII SPRAWOZDAWCZOŚĆ I MONITORING

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim, do 31 marca każdego roku, składa Burmistrzowi Solca Kujawskiego sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Solec Kujawski na lata 2024-2030.

Monitoring Programu obejmować będzie działania podejmowane przez wszystkie instytucje i organizacje uczestniczące w jego realizacji. Zakłada się, że gromadzenie danych dotyczących działalności podmiotów odbywać się będzie na bieżąco.